

ARCHEOLOGIE NOTA

Programma van maatregelen

GENT SLACHTHUISSTRAAT (prov. Oost-Vlaanderen)

Auteurs: Lynn DEVALCKENEER

Projectcode: 2018E49

Projectcode:	2019I230
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00110
Locatiegegevens:	Gent Slachthuisstraat
Kadastergegevens:	Gent, afdeling 4, sectie D perceelnummer 652w3, 365a7 en 652°7
Alle betrokken actoren :	Bart Bartholomieux (archeoloog), Lynn Devalckeneer (archeoloog-historicus), Willem Bossier (contactpersoon initiatiefnemer)
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

1. Gemotiveerd advies

Het plangebied situeert zich in het noordoostelijke deel van de historische Gentse stadskern, meer bepaald op een hogere zandrug net ten zuidoosten van de samenvloeiing van Schelde en Leie – ten westen – en de Kasteellaan ten oosten. Het projectgebied bevindt zich langsheen de Slachthuisstraat, genoemd naar het stedelijke slachthuis dat rond de helft van de 19de eeuw vlak ten noorden werd opgetrokken. Tevens bevindt het plangebied zich op 150 tot 200 ten zuiden van de Sint-Baafsabdij. Het projectgebied bevindt zich met andere woorden in een historisch en archeologisch heel interessante zone.

Gezien haar ligging in de historische stadskern wordt haar bodemopbouw beschreven als OB, wat betekent dat het antropogene bodem is waarvan de opbouw gewijzigd of vernietigd kan zijn door menselijk ingrijpen, meer specifiek door bebouwing. Het projectgebied staat niet gekarteerd op de potentiële bodemerosiekaart, in de ruime omgeving wordt echter een zeer laag tot verwaarloosbaar potentieel aangeduid.

Zoals eerder reeds aangehaald, bevindt het plangebied zich in een historisch en archeologisch waardevolle zone aan de samenvloeiing van de Leie en de Schelde waar zich reeds in de Romeinse periode een bewoningskern vormde dat zou uitgroeien tot een handelsnederzetting. Deze belangrijke functie behield het ook tijdens de vroege middeleeuwen wanneer de Heilige Amandus er – volgens de overlevering – een klooster zou oprichten. De voorloper van de latere Sint-Baafsabdij. Rondom deze abdij ontwikkelde zich een bijhorend dorp – het Sint-Baafsdorp. Tijdens de vroege middeleeuwen werd Gent en dus ook deze nederzetting geteisterd door de invallen van de Noormannen. Dit zorgde echter niet voor een einde aan het economische belang van deze nederzetting, dat zich na de invallen hernam en verschillende bouwcampagnes onderging. Gedurende de 16de eeuw werd de Sint-Baafsabdij samen met het Sint-Baafsdorp ontmanteld om plaats te maken voor het Spanjaardenkasteel met versterkingen en latere uitbouw. Het plangebied lijkt zich dan in de gracht of net ten zuiden ervan, nabij het resterende Sint-Baafsdorp te bevinden. Later wordt het kasteel van bijkomende bastions voorzien en situeert het projectgebied zich tussen de gracht en de voorste muur, ten westen van het zuidelijke bastion. Gedurende de 17de eeuw verdwijnen dan de laatste delen van het Sint-Baafsdorp. Tussen 1827 en 1834 wordt het kasteel ontmanteld en de omgeving genivelleerd zodat er een lege vlakte zichtbaar is op de kaarten ten zuiden van het voormalige kasteel en waar zich eens het Sint-Baafsdorp bevond. Het projectgebied

maakt hier deel van uit. Rond de helft van 19de eeuw wordt vlak ten noorden van het projectgebied het stedelijke slachthuis en aanpalende beestenmarkt opgericht, wederom blijft het projectgebied onbebouwd. Hoewel bewoning zich steeds frequenter in de vlakte lijkt voor te doen. De topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1960) toont de aanwezigheid van twee constructies binnen het plangebied. Luchtfoto's tonen ten laatste vanaf 1971 de volledige inname van het plangebied door bebouwing. Deze is tot op heden bewaard gebleven.

Archeologisch onderzoek ten noorden van het projectgebied brachten echter reeds heel wat informatie aan het licht betreffende dit bewogen verleden. Samen met de CAI-meldingen wordt een archeologische verwachting uitgeschreven voor verschillende tijdsperiodes gaande van de steentijden tot en met de nieuwste tijd. De nadruk komt hier echter te liggen op de Nieuwe Tijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen, met een evenwichtige verdeling voor zowel de vroege, volle als late middeleeuwen. Echter moet rekening worden gehouden met de mogelijk negatieve impact die de verschillende afbraak- en bouwcampagnes – hierboven zonet beschreven – op de bodem en de mogelijke bewaarde archeologische lagen en resten hebben uitgeoefend. Indien zij bewaard zijn gebleven, zullen zij zich eerder diep onder het huidige maaiveld bevinden.

De geplande werken voorzien een meersgezinswoning met 7 appartementen verspreid over vier bouwlagen. Het achterliggende perceelgedeelte wordt ingenomen door 6 parkeerplaatsen, verharding en tuinzones. De nieuwbouw zal aan de hand van een vloerplaatfundering worden aangelegd. De dikte van de vloerplaat en de funderingsplaat bedragen samen 50 cm. Deze is voorzien van vorstvrije randen tot een diepte van 80 cm. De parkeerplaatsen en verhardingen zullen worden aangelegd in grasdallen en waterdoorlatende verhardingen. Hiervoor zullen uitgravingen van maximum 30 cm vereist zijn. Lokaal zullen diepere uitgravingen nodig zijn voor de inplanting van een waterput, septische put, een liftput, een riolerings- en nutsleidingen alsook infiltratiekratten. Deze ingrepen zullen diepere uitgravingen vereisen, variërend tussen 0,5 m en 2 m onder het maaiveld.

Alvorens deze werken kunnen plaatsvinden, dient het projectgebied te worden ontdaan van de aanwezige bebouwing en verharding. De bestaande bebouwing heeft echter een verstoring veroorzaakt tot een minimale diepte van 80 cm (vorstvrij). Lokaal gaat deze verstoring dieper door de aanwezigheid van een kelder.

De geplande uitgravingen zullen dus geen extra bodemverstoring veroorzaken ten opzichte van het reeds verstoorde niveau binnen de contouren van het projectgebied. Slechts de diepere uitgravingen hebben het potentieel om het mogelijk ongeroerde niveau te verstoren. Echter zijn deze ingrepen van een dergelijke beperkte omvang dat mogelijk onderzoek slechts een fragmentarisch en verspreid beeld zou opleveren waarvan de potentiële kenniswinst tot een minimum wordt herleid.

Aan de hand van het bureauonderzoek is de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met zekerheid vast te stellen. Het plangebied bevindt zich een zone met hoge historische en archeologische waarde waarbij het potentieel zich uitstrekt van de steentijd tot en met de nieuwste tijd maar de nadruk op de nieuwe tijd, de Romeinse periode en de middeleeuwen komt te liggen. Er moet echter rekening worden gehouden met de negatieve impact die de recente bebouwing heeft veroorzaakt. Mogelijke bewaarde archeologisch relevante lagen zullen zich waarschijnlijk op een dieper niveau bevinden en worden door de geplande werken niet bedreigd. Op basis van deze vaststellingen wordt dan ook geen verder onderzoek geadviseerd.

Op basis van bovenstaande argumenten wordt geconcludeerd dat verder archeologisch onderzoek op deze site, zowel in de vorm van vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem als een archeologische opgraving, niet te verantwoorden is. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij het aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.